Školní vzdělávací program pro zájmové vzdělávání ve ŠD při ZŠ Brno, Horácké náměstí 13

vypracovala Bc. Pavlína Šedivá

Identifikační údaje

Název, sídlo: Školní družina při ZŠ Horácké náměstí 13, 621 00 Brno
Ředitelka školy: Mgr. et Mgr. Ivana Melichárková
Vedoucí vychovatelka: Bc. Pavlína Šedivá
Kapacita: 330 žáků
Telefon budova Horácké náměstí: 733 152 095
Telefon budova Uprkova: 730 516 122
E-mail: skola@zshoracke.org
Web: www.zshoracke.org
IČ: 49465481
REDIZO: 600108279
Číslo účtu: 110088891/0300

Charakteristika zájmového vzdělávání

Pojetí školní družiny

Naše školní družina je důležitou součástí školy, která doplňuje školní vzdělávání. Jejím hlavním cílem je **vytvářet bezpečné, podnětné a přátelské prostředí pro děti** mladšího školního věku (většinou 1.–5. ročník), kde mohou **smysluplně trávit svůj volný čas** před i po vyučování.

Podmínky prostředí školní družiny

Školní družina je součástí školy. Pro svou činnost využívá třídy s hracími kouty a herny v budově Horácké náměstí 13 a v budově Uprkova 1a.
Místnosti jsou prosvětlené, vybavené nábytkem, koberci, rozmanitými společenskými hrami, stavebnicemi, hračkami, televizemi, DVD přehrávači, radiomagnetofony, dětskými knihami a časopisy.
U obou budov je využívána zahrada, sportovní hřiště, tělocvična a také keramická dílna umístěná na budově Horácké náměstí.

Personální podmínky

Zájmové vzdělávání je vedeno kvalifikovanými odborníky – všechny vychovatelky mají odborné vzdělání. Odborné zaměření si dále prohlubují akreditovanými kurzy, aktivně se sebevzdělávají a čerpají poznatky studiem odborné literatury.

Charakteristika dětí navštěvující ŠD

Děti, kterým je zájmové studium poskytováno, jsou žáky 1. stupně ZŠ Horácké náměstí, tedy **1. až 5. ročník**. Zvláštní pozornost je věnována dětem se zdravotním či sociálním znevýhodněním, dětem se speciálními vzdělávacími potřebami a nadaným dětem formou individuálního přístupu a pomoci.

Časový plán zájmového vzdělávání

Činnost ŠD probíhá od měsíce září do měsíce června dle režimu školní družiny.

Režim školní družiny

6:30 - 7:40 ranní ŠD (docházka je dobrovolná a příchod žáků je možný do 7:30)
11:40 příchod žáků po ukončení výuky (po 4. vyuč. hodině) do jednotlivých oddělení
11:45 - 12:45 oběd, odpočinkové činnosti
12:45 - 13:00 příchod žáků po ukončení výuky (po 5. vyuč. hodině) a obědě do jednotlivých oddělení
13:00 - 13:45 zájmově vzdělávací a rekreační činnosti
14:00 - 15:00 vycházky, pobyt na zahradě, akce ŠD a rekreační činnosti
15:00 - 17:00 odpočinkové a rekreační činnosti, odchody domů

Vyzvednutí dítěte ze ŠD průběžně pomocí čipu v následujících časech:
- po vyučování
- 12:45 - 14:00
- 15:00 - 17:00

Rodiče jsou povinni vyzvednout dítě ze ŠD do 17:00 hodin.

Vnitřní řád školní družiny

-viz. příloha

Ekonomické podmínky

O přidělení finančních prostředků pro školní družinu rozhoduje ředitelství školy dle možností.

Poplatek za školní družinu

-viz příloha Organizační řád školy – Poplatky ve školní družině

Podmínky přijímání a vylučování žáků ve školní družině

-viz příloha Organizační řád školy – Přijímání žáků do školní družiny

Podmínky bezpečnosti práce a ochrany zdraví

Školní družina je součástí základní školy, proto bezpečnost a ochrana zdraví žáků je zajišťována v rámci celé školy. Školní řád stanovuje obecná pravidla chování žáků ve škole. Žáci jsou s řádem opakovaně seznamováni a je jim připomínán při různých činnostech. O tomto provádíme záznam do pedagogické dokumentace. Pokud využíváme jiné učebny, řídíme se vnitřním řádem této učebny. Školní družina vytváří podmínky ochrany žáků před násilím, šikanou a dalšími patologickými jevy.

Cíle zájmového vzdělávání ve ŠD

- osobnostní rozvoj dítěte
- podporuje rozvoj talentu a kreativity
- podporuje získávání klíčových kompetencí (např. kritické myšlení, spolupráce a schopnost se učit po celý život
- posiluje sociální dovednosti a budování vztahů, čímž podporuje zdravou komunikaci, týmovou práci a občanskou angažovanost
- dává dítěti možnost vyzkoušet v řízených podmínkách a za účasti odborného vedení velké množství zájmových činností
- poskytuje prostor pro smysluplné trávení volného času
- napomáhá integraci a prevenci sociálního vyloučení

Formy zájmového vzdělávání

- pravidelná zájmová činnost
- spontánní aktivity
- odpočinková a rekreační činnost
- příprava na vyučování
- příležitostné akce

Požadavky pedagogiky volného času

Strategií pedagogické práce ve školní družině je respektování a využívání požadavků pedagogiky volného času.

1. Požadavek dobrovolnosti
- vhodná motivace k činnosti
- svobodná volba činnosti

2. Požadavek pedagogického ovlivňování volného času
- citlivé, nenásilné, ale smysluplné vedení
- racionální využívání volného času

3. Požadavek jednoty a specifičnosti vyučování a doby mimo vyučování

- společný cíl - rozvoj osobnosti dítěte
- vzájemná spolupráce a respekt

4. Požadavek aktivity

- aktivní podíl účastníků na plánování, realizaci i hodnocení činnosti
- podpora nápaditosti, samostatnosti, iniciativy, participaci ve všech fázích činnosti

5. Požadavek seberealizace

- možnost rozvíjet své vlohy
- uplatnění specifických schopností
- prožitek úspěchu

6. Požadavek pestrosti a přitažlivosti

- střídání různých činností
- organizovaná a spontánní činnost
- respekt potřeb a přání účastníků

7. Požadavek odpočinkového a rekreačního zaměření

- regenerace sil
- odstranění únavy

8. Požadavek citlivosti a citovosti

- citlivost při práci s jednotlivci i skupinami hlavně v oblasti motivace, vzhledem k požadavku dobrovolnosti
- citlivost při volbě výchovných metod
- vyváženost v působení na rozumovou i citovou složku psychiky
- vytváření příležitostí pro kladné emocionální zážitky (výchova zážitkem)

9. **Požadavek sociálního kontaktu**

- význam osobních vztahů, jako je přátelství a kamarádství
- vliv sociálních skupin na vývoj jedince

Základním prostředkem činnosti ve školní družině je hra.

Hra je **výchovný a vzdělávací prostředek**, který umožňuje dětem **rozvoj osobnosti, tvořivosti, komunikace, fantazie a sociálních vztahů**. Je klíčovým nástrojem ve školní družině.

Klíčové kompetence

Školní družina vybavuje dítě prostřednictvím volnočasových aktivit kompetencemi. Jde o dlouhodobý proces působení, který prolíná všemi činnostmi zájmového vzdělávání ve ŠD.

1. Kompetence k učení

- dítě umí získávat nové informace, učí se s radostí a zvídavostí
- chápe, co se učí a proč,
- dokáže si klást otázky a hledat odpovědi

2. Kompetence k řešení problémů

- umí poznat problém a přemýšlet, jak ho vyřešit
- hledá různé cesty, spolupracuje, nevzdává se,
- nebojí se chyb – chápe je jako součást učení.

3. Kompetence komunikativní

- dokáže se vyjádřit slovy i neverbálně (gesta, mimika),
- naslouchá druhým, rozumí jim,
- vyjadřuje své názory slušně a s respektem.

4. Kompetence sociální a personální

- spolupracuje s ostatními, chová se ohleduplně,
- umí pracovat v týmu, respektuje pravidla a druhé,
- poznává sám sebe, posiluje své sebevědomí.

5. Kompetence občanské

- chápe základní pravidla soužití,
- zná svá práva i povinnosti,
- chová se zodpovědně, pomáhá ostatním.

6. Kompetence pracovní

- umí dodržet pravidla a pokyny při činnosti,
- dokončuje práci, váží si výsledků,
- používá bezpečně nástroje, materiály a technologie.

1, Místo, kde žijeme

Pravidelná činnost	Spontánní činnost	Příležitostná činnost
- učíme se adresu svou i spolužáka - realizujeme vycházky po okolí - poznáváme své město a městskou část, kde žijeme - učíme se bezpečně přecházet silnici a bezpečně se pohybovat v okolí školy - učíme se a malujeme dopravní značky - nakupujeme v obchodě	- hrajeme si na zahradě - hrajeme si na hřišti - chodíme na vycházky - sledujeme dění v okolí	- navštívíme poštu a pošleme dopis prarodičům - navštívíme kostel a sbor - památná a historická místa obce - navštívíme se navzájem na budovách Horácké náměstí a Uprkova - navštívíme Obecní úřad - navštívíme služebnu Městské policie
Výstupy: Dítě se orientuje v místě bydliště, učí se znát cestu do školy, zná okolí školy a důležitá místa v jejím okolí: pošta, Policie, zdravotní středisko, Úřad městské části, nákupní střediska. Zvládá bezpečně přechod silnice, orientuje se ve směru jízdy a číslech tramvají, autobusů a trolejbusů. Umí si nakoupit, manipulovat s penězi.		

2. Lidé kolem nás

Pravidelná činnost	Spontánní činnost	Příležitostná činnost
- učíme se správnému chování – úcta, respekt k sobě i k druhým - učíme se být přátelští - učíme se v kolektivních hrách nejen vyhrát, ale přijmout i prohru - při dramatizovaných modelových hrách cvičíme různé životní situace a role - učíme se hodnotit chování své i ostatních - rozvíjíme komunikativní dovednosti s dětmi i dospělými - pantomimou vyjadřujeme své prožitky - nacvičujeme divadlo - vyrábíme dárky pro své blízké - malujeme a pojmenováváme svou rodinu	- rozvíjíme komunikaci verbální i nonverbální, umění naslouchat - hrajeme si na obchod, rodinu, lékaře, restauraci - sledujeme tématické příběhy na DVD - sdělujeme své pocity a zážitky kamarádům - hrajeme si na zahradě - hrajeme si na hřišti	- navštěvujeme knihovnu - hrajeme divadlo spolužákům - navštívíme domov důchodců - navštívíme nemocného spolužáka
Výstupy: Dítě se učí empatii; a základě vlastních zkušeností se učí porozumět sobě i ostatním, učí se dodržovat daná pravidla ve skupině, obhájí svůj názor, dokáže respektovat druhého. Rozlišuje co je správné a co ne.		

3. Lidé a čas

Pravidelná činnost	Spontánní činnost	Příležitostná činnost
- vytváříme narozeninové knihy - Učíme se nakládat s časem: přesuny, čas na hru, čas na odpočinek - učíme se vnímat minulost, přítomnost, a budoucnost v souvislosti s vlastními prožitky a přáními - učíme se úctě k času druhých - učíme se plánovat - učíme se pravidelnosti - učíme se vnímat v časové relaci lidové zvyky a tradice - vnímáme střádání ročních období - malujeme roční období a využíváme přírodnin k vyrábění - připravujeme Vánoce ve škole - tvoříme Betlém z různých materiálů - připravujeme dárky pro své blízké - posloucháme a zpíváme koledy - připravujeme Velikonoce - slavíme Svátek matek	- provádíme rytmický pohyby a tance - hrajeme stolní a jiné kolektivní hry - užíváme si specifik ročních období ve vlastních hrách	- oslava Vánoc, jarmark - návštěva vánočních trhů - prožití předvánoční atmosféry v kostele - připravujeme karneval - návštěva vánočních a velikonočních výstav - putování za historickými památkami obce - připravujeme program pro maminky k svátku
Výstupy: Dítě se orientuje v čase, dokáže se přizpůsobit rytmu, režimu dne a jeho náplni. Má přehled o zvycích a tradicích, které probíhají během celého roku. Vnímá rozdíly mezi způsobem života v minulosti a v současnosti.		

4. Člověk a příroda

Pravidelná činnost	Spontánní činnost	Příležitostná činnost
- sledujeme souvztažnosti přírody s ročními obdobími - sbíráme přírodniny – výtvarné projevy - sledujeme rozmanitosti a změny v každém ročním období - učíme se poznávat stromy a rostliny - chráníme přírodu: uklízíme a třídíme odpad – ekologie - povídání o zvířatech - pantomimické ztvárnění pohybu zvířat	- realizujeme procházky po okolí - pobýváme na zahradě - sledujeme změny v přírodě - hrajeme si a trénujeme na hřišti - hrajeme na schovávanou	- výlet do lesa - exkurze do arboreta

- vyrábíme krmítko a krmíme ptáky - pozorujeme klíčení semen - pečujeme o pokojové květiny		
Výstupy: Dítě emotivně prožívá vztah ke všemu živému, ochraňuje zvířátka, šetří přírodu, učí se chovat ekologicky, stává se nápomocné při třídění odpadu nejen ve škole, ale i doma. Uvědomuje si důležitost ochrany přírody pro zachování života na Zemi.		

5. Člověk, práce, zdraví

Pravidelná činnost	**Spontánní činnost**	**Příležitostná činnost**
- podílíme se na podzimním úklidu zahrady vyrábíme dárky a přáníčka pro druhé - hrajeme pantomimická vyjádření jednotlivých povolání - vyrábíme bramborová tiskátka, dekorujeme - uklízíme hernu a hry - knoflíkové tvoření – třídíme a přišíváme knoflíky - učíme se pracovat s různými materiály - učíme se základům pletení, vyšívání, háčkování - navlékáme korále - rozvíjíme sociální a sebeobslužné dovednosti - dodržujeme bezpečné chování při všech aktivitách - učíme se hygienickým návykům - dodržujeme životosprávu - dodržujeme pitný režim - učíme se zásady zdravé výživy - cvičíme správné držení těla a prvky jógy - cvičíme s náčiním - hrajeme míčové hry - závodíme	- pohybujeme se na čerstvém vzduchu - pomáháme si navzájem - hrajeme si na lékařskou ordinaci -hrajeme si na policii - pracujeme s časopisy a knihami	- vyrábíme z keramiky - pořádáme vernisáž obrazů - hrajeme si na dopravním hřišti, beseda s Policií - příprava pohoštění podle zásad zdravé výživy - tematické dílny dle ročního období - ovocný a zeleninový týden
Výstupy: Dítě se učí poznávat sebe sama, své dispozice. Upevňuje hygienické a preventivně-zdravotní návyky. Chrání zdraví svoje i ostatních, umí ošetřovat drobná poranění. Váží si práce dospělých a samo se snaží zapojit do různých pracovních aktivit. Váží si mahetku vlastního i veřejného a nepoškozuje ho. Aktivně spolupracuje v kolektivu a rozvíjíme kreativitu.		

Rok ve školní družině

Práce v naší školní družině je zaměřena na zájmovou a rekreační činnost v době před a po vyučování.
Děti jsou vedeny k samostatnosti v rámci kolektivu, k pěkným vztahům mezi sebou navzájem, ke vztahu ke kolektivu, respektování sebe sama a všech dalších osob ve svém životě. Současně se při různých činnostech rozvíjí jejich další charakterové vlastnosti. Jsou vedeny k odpovědnosti za zdraví, majetek svůj i školy, ke správným hygienickým návykům a ke kultuře stravování.
Společnou výzdobou herny, chodby, četbou knih, besedami o přírodě a vlasti se formuje estetické cítění dětí. Nejpřitažlivější pro děti jsou pohybové hry, kompenzující málo pohybu. Hry stmelující kolektiv a rozvíjející pohybové dovednosti – rychlost, hbitost, obratnost.Pohyb na čerstvém vzduchu – základní požadavek odpolední rekreační činnosti – je uskutečňován na školním hřišti, přilehlé zahradě a vycházkami. Je spojován s různými hrami, přírodovědnou a ekologickou výchovou dle ročních období.
Didaktické hry rozvíjejí různé smysly, ale také hravou formou rozšiřují vědomosti získané při výuce. Touto formou probíhá příprava na vyučování, rozšířená o různé besedy se zdravotní, dopravní, přírodovědnou a ekologickou tematikou.
Rozvoji slovní zásoby a samotnému vyjadřování dětí napomáhá dramatizace různých pohádek, rekapitulace příběhů z knih, které průběžně čteme.
Formou daltonských listů probouzíme zájem o řešení různých kvízů, hádanek, hlavolamů, křížovek.
Individuální přístup vychovatelek ke všem žákům.
Naše školní družina organizuje zájmové kroužky, jejichž činnost umožňuje aktivní využití volného času všech žáků prvního stupně a ovlivňuje jejich pozitivní hodnotovou orientaci
Děti mají možnost rozvíjet své schopnosti v oblasti sportu, keramiky, dramatiky i tvořivých činností.
ŠD úzce spolupracuje s třídními učiteli a rodiči žáků. Organizuje a spolupodílí se na organizování akcí a projektů pro žáky prvního stupně. Úspěšně reprezentuje školu při různých vystoupeních, soutěžích, výstavách prací žáků.

Činnosti naší družiny

- pravidelná činnost
- spontánní aktivity
- odpočinkové a rekreační činnosti
- zájmová činnost
- příprava na vyučování
- příležitostné akce

Obsahová náplň práce ve ŠD

Jednotlivá oddělení naší ŠD se během školního roku zabývají zájmovými a výchovně vzdělávacími činnostmi – tvořivé, estetické, sportovní, hudební a společenskovědní.
Veškeré činnosti v ŠD probíhají zábavnou formou, děti spolurozhodují o tom, co se bude dělat, pomáhají při plánování různých akcí a projektů. Využíváme daltonských metod a principů výchovy. Začleňujeme prvky Hodnotového vzdělávání, kdy učíme děti nalézt jejich hodnoty a učíme je pracovat s nimi, aby byly schopné fungovat v kolektivu a uměly se rozhodnout.

Cíle naší ŠD

- rozvoj osobnosti dítěte, vytváření pozitivních hodnotových orientací, postojů a motivů jednání, rozvíjení otevřené a klidné atmosféry
- získávání všeobecných i odborných znalostí
- pochopení a uplatňování zásad demokracie, základních lidských práv a svobod, odpovědnost a smysl pro sociální soudržnost
- utváření vědomí národní a státní příslušnosti a respektu k etnické, národní, kulturní, jazykové a náboženské identitě každého
- pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti
- poznávání světových a evropských kulturních hodnot a tradic, pochopení a osvojení zásad a pravidel vycházejících z evropské integrace – základ pro soužití v národním a mezinárodním měřítku
- získávání a uplatňování znalostí o životním prostředí, jeho ochraně a o bezpečnosti a ochraně zdraví

Děti v naší ŠD získávají a dále rozvíjejí tyto kompetence

- k učení
- k řešení problémů
- komunikativní
- sociální a personální
- občanské
- pracovní
- k trávení volného času

Měsíční témata ve školní družině ve šk. roce 2026/2027:

1.pololetí

Září
- Já a moje rodina
- Naše škola
- Vzpomínka na léto
- Hračkový den

Říjen
- Naše město Brno
- Naše Řečkovice
- Podzim
- Halloween
- celodružinový výlet

Listopad
- Hrajeme si rádi
- Moje oblíbená hra
- Turnaj v piškvorkách
- Dušičky

Prosinec
- Vánoce a tradice
- Návštěva kostela sv. Vavřince
- Dopis prarodičům
- Jarmark

Leden
- Planety a vesmír
- Zima
- Divadlo

2.pololetí

Únor
- Pohádky
- Karneval
- Moje oblíbená hračka

Březen
- Velikonoce
- Jaro
- Měsíc knihy

Duben
- Příroda kolem nás
- Ekologie, recyklace
- Den Země
- Dopravní hřiště

Květen
- Den matek
- Zvířátka a můj domácí mazlíček
- Dopravní hřiště

Červen
- Den dětí - Olympiáda
- Zábavné odpoledne pro rodiče a prarodiče
- Den otců
- Léto